

EITEM

CYFARFOD	PWYLLGOR CYNLLUNIO
DYDDIAD	9^{fed} Gorffennaf 2012.
TEITL	Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 Cais i gofrestru llwybr troed ar y Map Swyddogol, Chwarel Dorothea, Cymuned Llanllyfni.
DIBEN	Ystyried a ddylai'r Awdurdod wneud Gorchymyn Diwygio
ARGYMHELLIAD	Y dylai Cyngor Gwynedd wneud Gorchymyn Diwygio dan Adran 53(3)(c)(i), Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 i gofrestru'r llwybr a honnir ar y Map Swyddogol o Hawliau Tramwy Cyhoeddus. Petai'r Pwyllgor yn penderfynu gwneud Gorchymyn, argymhellir na ddylid derbyn unrhyw rwymedigaeth am gynnal a chadw'r llwybr hwn.
AWDUR	Aled Davies Pennaeth yr Adran Rheoleiddio

1.0 CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn cyfeirio at gais i gofrestru llwybr cyhoeddus yn Chwarel Dorothea, Cymuned Llanllyfni.
- 1.2 Gwneir y cais ar y sail bod y cyhoedd wedi cerdded y llwybr hwn yn ddirwysr, yn barhaus ac fel hawl (hynny yw heb ganiatâd y tirfeddiannwr) dros gyfnod o fwy nag ugain mlynedd.

2.0 CEFNDIR

- 2.1 Ym Mai 2005, derbyniwyd cais gan Mrs Shakespeare ar ran Grŵp Amgylchedd Talysarn a Nantlle, dan Adran 53 o Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981, i gofrestru llwybr cyhoeddus rhwng Talysarn a Nantlle trwy Chwarel Dorothea ar y Map Swyddogol.
- 2.2 Mae'r llwybr honedig yn cychwyn o'r giât bresennol ger y cylchdro ar ben dwyreiniol Talysarn gan fynd ymlaen tua'r dwyrain yn fras trwy ardal o lechi wedi eu hadfer a thomennydd gan fynd o amgylch ochr ddeheuol Chwarel Dorothea a chysylltu â'r ffordd di-ddosbarth sy'n arwain i bentref Nantlle ar ochr ogledd ddwyreiniol twll y chwarel.
- 2.3. Dangosir y llwybr honedig rhwng pwyntiau A-B-C-D ar y cynllun a ddarperir yn Atodiad 1.
- 2.4 Gwnaed cais ychwanegol i gofrestru llwybr cyhoeddus o amgylch ochr ogleddol Chwarel Dorothea y mae gwaith ymchwil yn cael ei wneud iddo ar hyn o bryd. Fodd bynnag, ni fydd y cais penodol hwn yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor am 6 mis arall oherwydd yr angen am ragor o ymchwil.

3.0 PERCHENOGAETH TIR

- 3.1 Mae'r rhan o'r llwybr honedig sydd rhwng pwyntiau A a B yn effeithio ar dir sydd ym meddiant Cyngor Gwynedd.
- 3.2 Mae'r darn hwn o dir, sy'n cael ei alw gan yr Awdurdod yn Gloddfa Glai, wedi ei hawlio yn ôl o'r tomennydd llechi fel rhan o gynllun a gynhaliwyd gan eu perchennog blaenorol, Cyngor Bwrdeistref Arfon, rhwng 1977 a 1979.
- 3.3 I'r gorllewin o'r llwybr honedig, mae'r Cyngor wedi darparu parc sy'n cynnwys llwybr cylchynol o gwmpas llyn bychan gyda seddi i'r cyhoedd eu defnyddio. Gelwir y llwybr cylchynol yn lleol yn Trim Trac.
- 3.4 Mae'r rhan o'r llwybr honedig sydd rhwng pwyntiau B, C a D yn olynol wedi bod ym meddiant:

Cwmni Chwarel Lechi Dorothea Cyfyngedig	hyd Chwefror 1973
Anthony Yendle a Dafydd Gwyn Evans	Chwef 1973 hyd Fehefin 1984
Anne Mary Darlington a David Vincent Darlington	1984 hyd 1991
Glyn David Small, Gillan Small, a Brian Leslie Harman & Noshir Jal Avari	1991 hyd 1993
Brian Leslie Harman	1993 hyd 2005
Capital Landfill Restoration (Bath) Limited	2005 hyd heddiw

- 3.5 Mae manylion perchenogaeth y tir yn ymwneud â'r darn hwn o dir wedi eu cofnodi yn y Gofrestrfa Dir dan y Teitl CYM238163.

4.0 Y CAIS

- 4.1 Yn Nhachwedd 2006, gwnaed archwiliad manwl o'r cais hwn ac fe gerddwyd ar hyd y llwybr honedig. Yn ystod yr ymchwiliad, fe welwyd nad oedd y llwybr honedig yn cysylltu â Llwybr Cyhoeddus Rhif 128 ar ei ben dwyreiniol fel y nodwyd yn y cais ond ei fod, yn hytrach, yn cysylltu â ffordd di-ddosbarth yn yr un safle yn fras. Gwelir y fan hon fel pwynt D ar y map a roddir yn Atodiad 1.
- 4.2 Datgelodd ymweliad safle bod Llwybr Rhif 128, yn ddaeryddol, ar lefel is na'r ffordd di-ddosbarth ac mae'n mynd dan y ffordd trwy dwnnel yn union islaw pen y llwybr honedig. Mae hyn yn golygu ei bod bron yn amhosibl i'r llwybr honedig gysylltu â Llwybr Rhif 128.
- 4.3 Credir bod yr anghysondeb hwn wedi codi oherwydd bod yr ymgeisydd yn styried mai'r ffordd di-ddosbarth oedd Llwybr Rhif 128. Yn wir, mae

troednodyn ar ddau ffotograff gan yr ymgeisydd o'r lleoliad penodol hwn ar y llwybr honedig yn dangos yn glir bod hyn yn wir.

- 4.4 Ystyrir nad yw'r anghysondeb hwn yn cael effaith niweidiol ar y cais oherwydd fod y llwybr honedig yn cysylltu â phriffordd arall.
- 4.5 Datgelodd ymchwiliad pellach hefyd bod defnydd eang ar lwybr arall o amgylch ochr ogleddol Chwarel Dorothea oedd yn cysylltu â'r llwybr honedig dan sylw a thrwy hynny yn ffurfio taith gylchynol o gwmpas y chwarel. Daeth y llwybr penodol hwnnw yn destun cais arall a gyflwynwyd gan Grŵp Amgylchedd Talysarn a Nantlle yn Ionawr 2007.
- 4.6 Er bod nifer o unigolion yn honni eu bod yn defnyddio'r ddau lwybr, bwriedir i'r ddau gais gael eu hystyried yn annibynnol ac ar eu teilyngdod eu hunain. Ond, mae'n bosibl i'r ddau Orchymyn, os cânt eu gwneud mewn gwirionedd, gael eu cyhoeddi ar yr un pryd.

5.0 TYSTIOLAETH

- 5.1 Dan Adran 31 o Ddeddf Priffyrdd 1980, pan fydd llwybr wedi cael ei ddefnyddio gan y cyhoedd fel hawl ac yn ddi-rwystr am gyfnod llawn o ugain mlynedd heb unrhyw weithred amlwg gan y tirlfeddiannwr i atal hyn, yna fe dybir bod y llwybr wedi ei ddynodi yn briffordd.
- 5.2 Mae'r ymgeisydd wedi nodi bod clo clap wedi ei osod ar y giât cae ar bwynt A yn 2005. Mae'r darn hwn o dir ym meddiant Cyngor Gwynedd. Ond ar ôl cyfnod byr fe dynnwyd y clo clap.
- 5.3 Felly, ar gyfer dibenion y cais hwn, dan Adran 31 o Ddeddf Priffyrdd 1980, fe ddaeth hawl y cyhoedd i gerdded ar hyd y llwybr honedig dan amheuaeth gyntaf yn 2005 pan roddwyd clo clap ar y giât. Y cyfnod i'w ystyried dan Adran 31 felly yw 1985-2005.
- 5.4 Cefnogir y cais gan 34 Datganiad o Dystiolaeth. Mae'r siart bar a roddir yn Atodiad 2 yn crynhoi'r defnydd honedig fel y mae'n cael ei nodi yn y Datganiadau.
- 5.5 Wrth archwilio'r dystiolaeth, mae 29 o'r hawlwyr yn nodi eu bod wedi defnyddio'r llwybr am y cyfnod gofynnol i fod yn ddigonol i roi sail i'r dybiaeth ei fod wedi ei ddynodi yn llwybr cyhoeddus.
- 5.6 Mae'r ymgeiswyr wedi nodi na chafodd y giât ar bwynt A erioed ei chloi hyd 2005. Maent hefyd yn nodi na chawsant erioed eu herio gan y perchennog tir presennol na'r perchennogion blaenorol ar y ddau ddarn o dir, nes i Gyngor Gwynedd gloi'r giât oedd yn mynd i'w tir hwy yn 2005. Credai'r hawlwyr bod y llwybr yn llwybr cyhoeddus.
- 5.7 Ym Mawrth 2008, rhoddwyd cyfweiliad i 11 o'r hawlwyr am eu defnydd o'r llwybr. Nododd naw o'r rhai a gyfwelwyd nad oeddent erioed wedi gweld unrhyw arwyddion na chael eu herio wrth ddefnyddio'r llwybr. Nododd dau

hawlydd bod arwyddion yn bresennol, ond bod y rhain wedi eu hanelu at y deifwyr a'r cerbydau sy'n mynd at y llyn.

- 5.8 O'r rhai a gyfwelwyd, mae un hawlydd yn cofio bod dyn a chi yn cadw golwg o gwmpas Chwarel Dorothea. Fe wnaeth hyn barhau am 3 i 4 mis ar ôl i'r Chwarel gau yn 1971.
- 5.9 Yng Ngorffennaf 2011 fe wnaeth Swyddog Cyfreithiol y Cyngor a Swyddog Hawliau Tramwy Cyhoeddus gyfweled detholiad o'r hawlwyd i sicrhau bod yr hyn yr oeddent wedi ei honni yn gywir, ac i sefydlu a fyddent yn barod i fynd i ymchwiliad cyhoeddus i roi tystiolaeth os yn ofynnol.

6.0 BARN Y TIR FEDDIANWYR

Cyngor Gwynedd

- 6.1 Ym Mehefin 2005, cysylltodd Cyfadran Adnoddau Cyngor Gwynedd ag Adain Hawliau Tramwy Cyhoeddus y Cyngor wedi iddynt gael hysbysiad gan yr ymgeisydd yn nodi bod cais wedi ei wneud. Nododd y Gyfadran i gychwyn nad oedd ganddynt unrhyw wrthwynebiad mewn egwyddor i'r llwybr honedig ond roeddent yn mynegi amheuaeth a ellid hawlio llwybr cyhoeddus gan fod y Gyfadran yn ystyried bod yr ardal yn agored i'r cyhoedd a bod unrhyw lwybrau o'i mewn yn cael eu hystyried yn rhai caniatol. Cadarnhaodd y Gyfadran hefyd bod y giât ar bwynt A wedi ei chloi.
- 6.2 Ymatebodd y Gyfadran Adnoddau hefyd i ymgynghoriad arall a gynhaliwyd yn Awst 2007 trwy ail ddatgan ei bod yn credu na allai'r ymgeisydd hawlio llwybr cyhoeddus ar dir oedd ar agor i'r cyhoedd trwy ganiatâd.
- 6.3 Er ei bod yn ymddangos bod Trim Trac, sydd ar ben gorllewinol y safle sydd ym meddiant y Cyngor, wedi ei greu ar gyfer y cyhoedd, mae'n ymddangos nad oes dim i awgrymu i'r cyhoedd bod y tir i'r dwyrain, y mae'r llwybr honedig yn ei groesi, yn ardal o dir agored er budd y gymuned. Yn wir, mae'n ymddangos bod yr hawlwyd wedi defnyddio'r llwybr yn y gred ei fod yn llwybr cyhoeddus.
- 6.4 Ym Medi 2011, nododd Adain Fwrdeistrefol y Cyngor, sydd yn awr â chyfrifoldeb am yr ardal hon o dir, nad oedd ganddi unrhyw wrthwynebiad i'r llwybr honedig groesi ei thir.

Capital Landfill Restoration (Bath) Limited (“Capital Landfill”)

- 6.5 Yng Ngorffennaf 2005, cododd Spratt Endicott Solicitors, cynrychiolwr cyfreithiol Capital Landfill Restoration (Bath) Limited ar y pryd, wrthwynebiad i'r llwybr arfaethedig, wedi iddynt gael rhybudd o'r cais. Yng Ngorffennaf 2007, cysylltodd Kidd Rapinet Solicitors â'r Adain Hawliau Tramwy gan nodi eu bod yn gweithredu ar ran Capital Landfill Restoration (Bath) Limited.

6.6 Mewn llythyr dyddiedig 7^{fed} Medi 2007, cadarnhaodd Kidd Rapinet Solicitors eu gwrthwynebiad i'r llwybr honedig wrth ymateb i ymgynghoriad a gynhaliwyd gan yr Adain Hawliau Tramwy Cyhoeddus yn Awst 2007. Roedd y gwrthwynebiad wedi ei seilio ar y rhesymau canlynol:-

- i) ni fu defnydd di-dor ar y llwybr honedig dros y cyfnod yr honnir y cafodd ei ddefnyddio,
- ii) roedd hysbysiadau wedi eu codi yn dangos yn glir bod y tir yn eiddo preifat a/neu nad oedd hawl tramwy cyhoeddus yn bodoli,
- iii) roedd CADW wedi mynegi pryderon bod unrhyw lwybr yn mynd heibio'r Injan Beam oherwydd ei bod wedi ei fandaleiddio nifer o weithiau,
- iv) roedd presenoldeb meini mawr, coed oedd yn dod dan Orchmynion Cadwraeth Coed, tyfiant a llechweddi serth yn ei gwneud hi'n anodd iawn, os nad yn amhosibl cerdded ar hyd y llwybr honedig i'r de o Chwarel Dorothea.

6.7 Ym Medi 2011, ymgynghorwyd eto â Kidd Rapinet Solicitors, yn gweithredu ar ran Capital Landfill, ynglŷn â'r cais. Gellir crynhoi ymateb y Cyfreithwyr, dyddiedig 11^{eg} Tachwedd, 2011 fel hyn:-

- i) Roedd y llythyr yn dadlau bod y cyhoedd wedi dechrau defnyddio'r llwybr honedig oherwydd bod Llwybr Cyhoeddus Rhif 128 dan ddŵr ac na ellid ei dramwyo.
- ii) Yn ôl y llythyr, nid yw Capital Landfill erioed wedi cydsynio â'r defnydd o'r llwybr honedig. Honnwyd hefyd bod camau wedi eu cymryd dros y blynyddoedd i atal y defnydd arno, er enghraifft bod bariau wedi eu gosod ar ben dwyreiniol y llwybr honedig gan gyn-gyfarwyddwr ar Capital Landfill.
- iii) Honnwyd bod Mr. John Carnell (yr oedd y cyfreithwyr wedi cael eu cyfeirio ato gan Capital Landfill) wedi dod ar draws aelodau o'r cyhoedd ar y safle a dweud wrthynt fod y tir yn breifat a bod rhaid iddynt gadw oddi arno. Honnwyd bod Mr Carnell wedi cael cyfarwyddyd i wneud hynny gan Mrs Moira Duell Parri o Gyngor Gwynedd. Honnwyd hefyd bod arwyddion dwyieithog yn datgan "Eiddo Preifat - Cadwch Allan - Dŵr Dwfn" wedi eu codi dan gyfarwyddyd Mrs Moira Duell Parri.
- iv) Roedd y llythyr yn nodi hefyd bod Mr Carnell yn bersonol wedi dweud wrth Mrs Shakespeare bod y tir dan sylw yn breifat, a bod rhaid iddi gadw oddi arno. Honnwyd bod Mr Carnell a Mr Philip Townend, Cyfarwyddwr ar Rexstone Management Ltd, rhiant gwmni Capital Landfill, yn ystod ymweliad safle, wedi dadlau gyda Mrs Shakespeare tra roedd hi yn gosod arwyddion yn dweud "Hawl Tramwy Cyhoeddus" a'i bod hithau wedi ymateb trwy dynnu'r arwyddion i lawr.

7.0 SYLWADAU AR Y DYSTIOLAETH

- 7.1 Mae'r ymgeiswyr yn nodi na chawsant erioed eu herio na'u hatal rhag defnyddio'r llwybr honedig nes i'r giât ar bwynt A gael ei chloi yn 2005.
- 7.2 Mae'r ymgeiswyr yn nodi nad oedd unrhyw arwyddion na hysbysiadau yn atal mynediad ar hyd y llwybr heblaw am y rhai oedd wedi eu bwriadu ar gyfer y deifwyr oedd yn defnyddio'r chwarel.
- 7.3 Nid yw cyflwr y llwybr honedig yn ffactor y gellir ei ystyried dan y ddeddfwriaeth yn rheoli'r weithdrefn hon. Mae'r holl broses yn ymwneud â phennu a oes digon o dystiolaeth i brofi, yn ôl pob tebygolrwydd, bod y cyhoedd wedi ennill yr hawl tramwy dros y llwybr honedig.
- 7.4 Nododd CADW nad oes ganddynt unrhyw wrthwynebiad i'r llwybr honedig.
- 7.5 Mae'n ymddangos bod y rhwystrau wedi eu codi yn gynnar yn yr 1990au i atal mynediad gan gerbydau, ac roeddent wedi eu hanelu yn bennaf at ddeifwyr a Theithwyr yr Oes Newydd nid mynediad i gerddwyr.
- 7.6 Nid yw unrhyw un o'r ffurflenni tystiolaeth a gyflwynwyd nag unrhyw un o'r hawlwyr a gyfwelwyd yn nodi eu bod wedi cael eu troi i ffwrdd gan Mr Carnell.
- 7.7 Gofynnwyd i Mrs Moira Duell Parri o Wasanaeth Gwarchod y Cyhoedd Cyngor Gwynedd, roi sylwadau ar y datganiadau a wnaed yn y llythyr oedd yn cyfeirio ati hi. Mae Mrs Duell Parri yn nodi ei bod wedi ysgrifennu at Mr Carnell yn 2007 ac wedi ei gyfarfod i drafod materion yn ymwneud ag A.79(h) Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990, ac A.151, Deddf Pyllau a Chwareli 1954. Roedd y materion hyn wedi codi yn dilyn pryderon gan yr Heddlu am faterion diogelwch yn effeithio ar y safle. Yn dilyn trafodaethau rhwng y Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd a Mr Carnell, fe osodwyd arwyddion gan Mr Carnell ar y mynedfeydd i'r Chwarel a'r ardal barcio ger twll y chwarel. Fe dynnwyd yr arwyddion hyn ond mae dyletswydd y tirlfeddiannwr o ran diogelwch yn parhau.
- 7.8 Nododd Mrs Shakespeare mewn cyfweiliad ac yn ei Datganiad o Dystiolaeth na ddywedwyd wrthi erioed bod y tir yn breifat na bod rhaid iddi gadw oddi ar y tir.
- 7.9 Mae Mrs Shakespeare yn cydnabod ei bod wedi cyfarfod Mr Philip Townend a Mr Carnell ac mae'n nodi ei bod yn gosod arwyddion i hysbysu'r tirlfeddiannwr bod cais wedi cael ei wneud i gofrestru'r llwybr ar draws y safle. Mae'n nodi na ddywedwyd wrthi am dynnu'r arwydd i lawr, sydd yn anghyson â'r datganiad a wnaed gan y Cyfreithwyr, dyddiedig 11^{fed} Tachwedd 2011. Boed hynny fel y bo, mae'n ymddangos bod dyddiad y digwyddiad ar ôl 2005 sef y dyddiad pan ddaeth yr hawl i ddefnyddio'r llwybr dan amheuaeth.

8.0 YMCHWIL YCHWANEGOL

- 8.1 Mae ffotograff o'r awyr o'r ardal y mae'r llwybr honedig yn ei groesi yn dangos y trac fel llwybr clir. (Atodiad 3)

9.0 YMGYNGHORIAD

- 9.1 Cynhaliwyd ymgynghoriad gyda'r rhai yr ymgynghorir â hwy yn statudol am y cais hwn ar dri achlysur gwahanol. Roedd y cyntaf ar 25^{ain} Gorffennaf 2007, yr ail ar 17eg Medi 2009 ac yn olaf eto ar 22^{ain} Medi 2011. Ailadroddwyd yr ymgynghori i wneud yn siŵr bod yr holl dystiolaeth a gwybodaeth am y llwybr honedig yn gyfredol.

9.2 Ymateb y rhai yr Ymgynghorwyd â Hwy

Cymdeithas y Cerddwyr	Dim gwrthwynebiad
Cyngor Cefn Gwlad Cymru (CCGC)	Dim sylwadau
Y Cynghorydd O. P. Hughes	Cefnogaeth
Y Cynghorydd Dilwyn Lloyd	Cefnogaeth
Cyngor Cymuned Llanllyfni	Cefnogaeth
Open Spaces Society	Dim ymateb
Sustrans	Cefnogaeth
CADW	Dim gwrthwynebiad
Heddlu Gogledd Cymru	Dim sylwadau

- 9.3 Yn ei ateb mae CADW yn nodi y byddai'n croesawu mwy o ymwybyddiaeth a gwerthfawrogi ar y dirwedd ddiwydiannol "drawiadol" hon.
- 9.4 Os derbynir unrhyw sylwadau pellach yn y cyfamser fe roddir adroddiad llafar arnynt i'r Pwyllgor.

10.0 CASGLIADAU

- 10.1 Mae'n ymddangos o'r dystiolaeth a gyflwynwyd i gefnogi'r cais bod hyd y defnydd ar y llwybr yn ymestyn o 1938 hyd 2005. Mae'n ymddangos bod yr hawlwr wedi cerdded y llwybr honedig yn y gred ei fod yn llwybr cyhoeddus. Yn wir, mae'n ymddangos na heriwyd yr hawlwr nes i'r hawl i ddefnyddio'r llwybr ddod dan amheuaeth yn 2005 pan roddwyd clo ar y giât ar bwynt A. Mae llawer o'r defnydd yn mynd yn ôl i'r cyfnod pan oedd y Chwarel yn dal yn weithredol, cyn 1971 ac fe ellid ei ddiystyru.
- 10.2 Y dyddiad effeithiol cyntaf y gellir ei ystyried yn her i hawl y cyhoedd i gerdded y llwybr yw 2005, pan wnaeth Cyngor Gwynedd gloi'r giât ar bwynt A ar y cynllun.
- 10.3 Y cyfnod o ddefnydd i'w ystyried felly dan Adran 31 yw 1985-2005. Mae'n ymddangos bod 29 o'r hawlwr wedi defnyddio'r llwybr am y cyfnod gofynnol hwn, sydd yn ddigon i sefydlu tybiaeth bod y cyhoedd wedi ennill yr hawl i ddefnyddio'r llwybr.

10.4 Mae dwy brif ffordd y gall tîrfeddiannwr ddangos nad oes ganddo unrhyw fwriad i ddynodi llwybr cyhoeddus ar draws ei dir:

- i) Dan adran 31(3) o Ddeddf Priffyrdd 1980 pan fydd hysbysiad yn cael ei godi ar lwybr gan y tîrfeddiannwr yn nodi nad oes unrhyw fwriad i ddynodi'r llwybr dan sylw yn briffordd. Dylai'r hysbysiad fod yn weladwy i unigolion sy'n defnyddio'r llwybr ac mae gofyn ei gynnal a'i gadw. Byddai'n rhaid i'r geiriad nodi'n glir beth yw ei fwriad e.e. Adran 31 Deddf Priffyrdd 1980, Dim Hawl Tramwy Cyhoeddus.
- ii) Dan adran 31(6) o Ddeddf Priffyrdd 1980, gall tîrfeddiannwr, ar unrhyw adeg, gyflwyno datganiad a chynllun gyda'r Awdurdod Priffyrdd, yn nodi'r ffyrdd ar draws ei dir sydd wedi cael eu dynodi fel priffyrdd. Gellir ei ddefnyddio hefyd i ddangos nad oes unrhyw ffyrdd wedi cael eu dynodi ar draws y tir ers dyddiad y cyflwyno.

Ond, nid yw cyflwyniadau a wnaed dan Ddeddf 1980 yn diogelu tîrfeddiannwr rhag hawliadau a all sefydlu 20 mlynedd o ddefnydd didor cyn dyddiad y cyflwyno. Ond, mae cyflwyno dogfennau o'r fath yn "stopio'r cloc" ar gyfer caffael hawliau cyhoeddus trwy ddefnydd, ac mae'n her effeithiol i hawliadau yn y dyfodol.

Mae'n ymddangos nad yw'r tîrfeddiannwr presennol nag unrhyw un o'r tîrfeddiannwr blaenorol wedi defnyddio'r dulliau uchod.

10.5 Mae'r hawlwr yn nodi na chawsant eu herio erioed gan y tîrfeddiannwr presennol, Capital Landfill nag unrhyw un o'r tîrfeddiannwr blaenorol nac unrhyw asiant yn gweithredu ar eu rhan, wrth ddefnyddio'r llwybr honedig.

10.6 Yn ôl pob tebygolrwydd, ystyrir bod digon o dystiolaeth o ddefnydd cyhoeddus heb fwriad clir gan y tîrfeddiannwr i herio'r defnydd hwnnw rhwng y blynyddoedd 1985 a 2005.

10.7 Nid oes raid i'r Awdurdod dderbyn unrhyw rwymedigaeth o ran cynnal a chadw'r llwybr a ddaeth yn briffordd trwy ddynodiad tybiedig dan Adran 31 ar ôl 1949, ac felly ni fyddai dan unrhyw ddyletswydd i ail lunio'r llwybr, petai'n cael ei golli trwy brosesau naturiol.

11.0. ARGYMHELLION

11.1 Y dylai Cyngor Gwynedd wneud Gorchymyn dan Adran 53(3)(c)(i), Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981, i gofrestru'r llwybr honedig ar y Map Swyddogol o Hawliau Tramwy Cyhoeddus.

11.2 Petai'r Pwyllgor yn penderfynu gwneud Gorchymyn, argymhellir na ddylid derbyn unrhyw rwymedigaeth am gynnal a chadw'r llwybr hwn.

12.0 PAPURAU CEFNDIR

File 4/2/HT/7CC13/Dorothea